

uit de literatuur

RADIO

Phillip O. KEIRSTEAD,
All-News Radio,
Tab Books, Pennsylvania, 1980. 222 blz.

Tussen het overgrote aanbod van kanalen zijn er in de Amerikaanse ether enkele radio- en televisiestations die wat specialisatie betreft toch wel tot het uiterste gaan. Zo kennen wij kanalen waarlangs niets anders dan sport de huiskamer binnendringt. Andere zenders geven louter feuilletons, andere uitsluitend educatieve programma's. Ook de informatiesector ontsnapt niet aan die «all-trend». Dat zijn dan de «all-news»-zenders, die bijna uitsluitend nieuwsberichten doorseinen, niet alleen tijdens hun «prime time», maar 24 uur op 24. In zijn werk beperkt de auteur zich wel tot de radio, omdat de specialisatietrend hier veel duidelijker is dan bij televisie en in feite ook meer voorkomt dan bij het visuele medium. (Een kwestie van kosten allicht.)

Radiostations met permanente informatieverstrekking bestaan in de Verenigde Staten sinds 1965. Het was een idee van Westinghouse, spoedig in praktijk omgezet door CBS. Na 15 jaar blijkt deze omroep het energieverstrijkende werk van permanente nieuwslevering dan ook beter onder de knie te hebben dan haar collega's-concurrenten. Keirstead stelt een «all-news»-radiostation voor als een station, waar een redactie van enkele tientallen journalisten, reporters, nieuwslezers, interviewers en commentatoren een nieuwsprogramma voorstelt dat stelselmatig up-to-date wordt gebracht en dikwijls dezelfde items herhaalt, omdat de gemiddelde «all-news»-luisteraar slechts kortstondig op dit kanaal afstemt. Vaste rubricering is bijgevolg een eerste vereiste, service voor de luisteraar (weerbericht, juiste uur, weginformatie) een tweede. In de definitie van Keirstead passen voorlopig zowat 44 radiostations, verspreid over 23 Amerikaanse staten. «Ons grootste probleem? We komen tijd te kort om alle items, plus de service-rubrieken, plus de reclame-spots in 24 uur geperst te krijgen.» aldus één van de lieden uit het nieuwsradio-vak.

Een aangenaam, vlot leesbaar, goed gedocumenteerd en geïllustreerd boek zonder wetenschappelijke pretenties, maar vol interessante wetenswaardigheden.

L.C.

American Society for Information Science,
Information - Politics. Proceedings of the ASIS 39th Annual Meeting,
(vol. 13), ASIS, Washington D.C., 1976, 176 blz. + microfiches.

De in 1937 opgerichte American Society for Information Science beoogt de discussie, publicatie en kritische analyse van werk over theorie, praktijk, onderzoek en ontwikkeling van alle elementen die betrokken zijn bij de «communicatie» van opgenomen gespecialiseerde informatie. De leden houden zich in hoofdzaak bezig met de problemen van de hele informatie-overdracht, waarbij ongetwijfeld microfotografie, automatische en associatieve indexering, analyse van bibliotheek- en informatiesystemen, computerlinguïstiek en de ontplooiing van speciale klassifikatie- en index-systemen op het programma staan. Behalve de **American Documentation**, de **Information Science Abstracts** en de **Bibliography on Information Science and Technology** publiceert deze organisatie de rapporten van de jaarlijks gehouden colloquia over informatie-wetenschap en -technologie, zowat te omschrijven als telkens een actuele pluridimensionele stand van zaken.

Onderhavig boek is de congres-aflevering van 1976, reeds vijf jaar oud, maar met niet minder nog splinternieuwe ideeën. Kernthema is de voorstelling van relaties tussen informatie en politiek, waarbij informatie en vooral politiek in ruime en veelzijdige zin begrepen moeten worden. Met informatie bedoelen de verschillende auteurs meestal de (technische) verwerking van het steeds toenemende informatievolume. Informatie komt op ons af vanuit zoveel hoeken; elk terrein moet deze informatie in zulke vormen gieten en voortdurend aanpassen zodat mensen, werkzaam op het betrokken terrein, er nuttig en efficiënt gebruik van kunnen maken. Dus telkens gaat het om een diverse politiek, een aangepaste beleidslijn. Zo komen problemen uit het educatieve, economische, wetenschappelijke, juridische, sociologische en ecologische veld - om er maar enkele te noemen - aan de orde. Voegen wij hier nog een handvol concreet behandelde topics aan toe: microcomputers in bibliotheken; bibliometrische research (catalogiserings- en klassifikatie-onderzoek); analyse van videodisc, holografische en aanverwante systemen; management van informatie in de bedrijfswereld, landbouw- en energiesector; voorstelling van specifieke informatie- (opslag)-systemen voor medische, biologische, chemische en juridische doeleinden; internationale informatie-systemen met daarbij horende moeilijkheden van vertaling, normen-uniformisering en afhankelijkheidsrisico's (de «hardware- software connection»). Van nagenoeg alle onderwerpen is een synthese te vinden in het congresboek en een volledige tekst op microfiche (ong. 1000 blz.); de thema's zijn chronologisch -zooals zij

tijdens het congres aan bod kwamen- gerangschikt. Hiermee hangen meteen enkele nadelen samen: heel wat papers ingeleverd na de gestelde deadline zijn niet opgenomen en door de chronologische weergave is er van een logische en systematische opbouw nauwelijks sprake.

Een wat verwarde, maar toch interessante potpourri van de vele facetten van de steeds verder doordringende informatietechnologie: het informatietechnologisch complex...
L.C.

BOEK

Lucien FEBVRE en Henri-Jean MARTIN,
The coming of the book. The impact of printing 1450-1800, New Left Books, London, 1979, 378 blz.

Lucien Febvre, door velen als een van de belangrijkste historici van de twintigste eeuw beschouwd, heeft met zijn vernieuwende visie op het historisch onderzoek de naoorlogse geschiedschrijving op fundamentele wijze beïnvloed. In plaats van een 'histoire événementielle' poogde hij door middel van een interdisciplinaire aanpak (o.a. economie, geografie, sociologie en antropologie) de ontwikkeling, structuur en werking van een samenleving bloot te leggen. In dit werk, een vertaling van het reeds uit 1958 daterende **L'apparition du livre**, toont hij aan welke technische en maatschappelijke (zowel politieke, economische, sociale als culturele) omstandigheden de (inhoudelijke en vormelijke) evolutie van het boek, van gebruikswaarde-objekt tot ruilwaardeprodukt, meebepaald te hebben.

Tevens wordt de gewijzigde positie van schrijver, uitgever en lezer geschetst.

J.S.

COMMUNICATIETRANING

John ADAIR,
Training for Communication, Gower Press, Westmead, 1979, £ 8, 205 blz.

Een licht gewijzigde herdruk van een reeds in 1973 verschenen boek.

Het gaat hier om een praktische handleiding, waaruit managers kunnen leren hoe zij communicatiever taal moeten hanteren, zowel in spraak als geschrift, hoe men moet leren luisteren, leren een vergadering voorzitten en interviewen. Het geheel wordt voorafgegaan door een nogal oppervlakkig brokje theorie. Pretentieloos, vlot geschreven en goed voor een eerste kennismaking met de behandelde materie. Wie echter enige diepgang of wetenschappelijke verantwoording zocht, kijke uit naar een ander werk.

G.F.

INFORMATIE EN POLITIEK

JOURNALISTIEK

Christian LINDER (Hrsg.)

In Sachen Wallraff. Berichte, Analysen, Meinungen und Dokumente, Kiepenheuer & Witsch, Köln, 1975, 176 blz., geïll.

Dit boek, verschenen vóór de zogenaamde Bild-episode, bevat naast de gebruikelijke lofbetuigingen (o.a. van Heinrich Böll) en de onvermijdelijke levensschetsen een aantal bijdragen waarin gepeild wordt naar de ethische en juridische implicaties van Wallraffs aanpak, een analyse van de in zijn industriereportages gebruikte methode, zijn plaats en waarde binnen de arbeidersstrijd en -literatuur, evenals een boeiend stuk van Oskar Negt die Wallraff met zijn 'Moral des Handelns' een plaats toedicht binnen het kader van de materialistische ideologietheorie. J.S.

COMMUNICATIE-INDUSTRIE

Patrice FLICHY,
Les industries de l'imaginaire, PUG, Grenoble, 1980, 277 blz.

Vertrekkende van een (politiek-) economische analyse van de 'klassieke' media (film, omroep en fonoplaat), bekijkt de auteur achtereenvolgens de zogenaamde tweede audiovisuele generatie (super 8, hifi, teledistributie, video, beeldplaat, e.d.), de concervorming binnen de mediasector, en de impact van financierskapitaal en technologie op de multimediale conglomeraten en culturele producten. Het boek sluit af met een reeks tabellen omtrent de concentratie in Frankrijk, de Verenigde Staten en in de wereld. J.S.

RECLAME

Laurence URDANG (ed.), **Dictionary of Advertising Terms**, Tatham-Laird & Kudner, Chicago 1980, \$ 21.50, 209 blz.

In dit boek werden ongeveer 4.000 bondige definities samengebracht van woorden uit het Amerikaanse reclame- en marketingjargon. Blijkbaar erg volledig en wellicht zeer nuttig bij het lezen van praktische handleidingen over reclametechnieken. Voor wetenschappelijk werk is het minder bruikbaar. G.F.

COMMUNICATIE - ESTHETIEK

Günter WALDMANN.

Kommunikationsästhetik. Die Ideologie der Erzählform, Wilhelm Fink Verlag, München, 1976, 306 blz.

Constateerd dat noch de structuralistische en semiologische vormanalyse, noch het sociologisch of politiek-economisch inhoudsonderzoek afdoend zijn om de ideologische functies en implicaties van 'literaire' teksten bloot te leggen, wil de auteur een ideologiekritisch model ontwikkelen dat er in slaagt de (ideologische) inhoud én (esthetische) vorm van een tekst te bevragen. Essentiële onderdelen dienen een sociaal georiënteerd en maatschappijkritisch communicatiebegrip, en een esthetische teksttheorie te zijn. In een tweede deel wordt dit analysemodel toegepast op de nazi-oorlogsliteratuur. J.S.

J.S.

POPULAIRE CULTUUR

Thomas INGE (Ed.),

Handbook of American Popular Culture. Vol. 1 & 2, Greenwood Press, Londen, 1978/1980, 404 blz./423 blz.

Dit handboek - dat uiteindelijk uit drie volumes moet bestaan - vormt een verbluffende schatkamer aan informatie voor iedereen die gefascineerd wordt door onze moderne mythologie. Zoals de samensteller in zijn voorwoord zelf stelt, is dit de eerste poging om een allesomvattend overzicht te geven van de Amerikaanse populaire cultuur. Hierbij dient men echter wel te weten dat de bedoeling van deze uitgave niet het geven is van een diepgaand theoretisch inzicht in het fenomeen. Wat men daarentegen heeft trachten te doen is een zo volledig mogelijk referentiewerk te maken van waaruit men kan vertrekken bij de studie van de verschillende deelgebieden van bovengenoemde cultuur. Deze filosofie heeft volledig de structuur van het werk bepaald. Van een bepaald deelgebied - gaande van «advertising» tot «women in popular culture» (vol. 1) en van «animation» tot «the western» (vol. 2) - wordt door een specialist telkens een korte historische schets gegeven, gevolgd door een aantal bibliografische referentiewerken, de plaatsen waar onderzoeksmateriaal kan worden gevonden, een bespreking van de voornaamste theoretische werken op het domein, en een zeer uitgebreide bibliografie. Wanneer men deze uitgave gebruikt volgens de bedoeling van de makers, nl. als rijk gedocumenteerd vertrekpunt, heeft men een bijna volmaakt werkinstrument bij de hand. L.V.P.

Michael TÖTEBERG.

John Heartfield. In Selbstzeugnissen und Bilddokumenten, Rowohlt, Reinbek bei Hamburg, 1978, 157 blz., geïll.

Eén van de zovele monografieën die aan het bewogen leven en werk van fotomonteur John Heartfield gewijd zijn. M.i. bevat het weinig nieuws, herhaalt het slechts wat reeds eerder beter en uitvoeriger door Heartfields broer, Wieland Herzfelde, en door Eckhard Siepmann (beide werken zijn hier vroeger besproken) behandeld werd. Positief is wel dat het hier een goedkope pocketeditie betreft, zodat (hopelijk) ook het minder koopkrachtige publiek met deze belangrijke twintigste-eeuwse politieke kunstenaar kan kennismaken. J.S.

J.S.

Georg AHRWEILER (Hrsg.),

Betr.: Lukács. Dialektik zwischen Idealismus und Proletariat, Pahl-Rugenstein, Köln, 1978, 270 blz.

Vertrekkende van een leetuur van Lukács 'Geschichte und Klassenbewusstsein' wordt in verschillende bijdragen de band tussen intellectuelen en arbeidersbeweging onderzocht. Centraal hierbij staat de analyse van het zgn. proletarisch klassenbewustzijn. Lukács' visie biedt aanzetten voor een theorie over het emancipatief mediagebruik. J.S.

J.S.

Alfons VAN IMPE,

Over toneel. Vlaamse kroniek van het komediantendom, Lannoo, Tielt, 1978, 460 blz.

"Door de geschiedenis van ons toneel loopt de rode draad van deze merkwaardige paradox: dat wij met alle vezels vastzitten aan een Latijns cultuurpatroon, terwijl wij ons steeds met alle macht tegen deze bekoring hebben willen verzetten, om onze eigen nationale identiteit uit te bouwen, die niet-Latijns is. Duitsland, Engeland en Nederland hebben - tot een recent verleden - in deze worsteling nauwelijks een rol gespeeld. Misschien is dit een verklaring (misschien!) waarom wij in ons toneelgebeuren meermalen iets anders laten zien dan onze burens, en waarom wij zo zelden onze plaats hebben kunnen innemen in de richting van de West-europese cultuurstromingen", schrijft de auteur op het eind van dit toch wel imposante boek.

Goed dat ie het zelf zegt, dacht ik, want ik zou dit uit zijn verhaal nauwelijks hebben kunnen opmaken. Hiermee is tegelijk verdienste en gebrek van dit werk aangeduid: een gedetailleerd maar te weinig gestructureerd overzicht van het toneel in Vlaanderen van in de Romeinse tijd tot heden. Vooral boeiend is de behandeling van het toneel als maatschappelijk gebeuren, tegen de culturele en politieke achtergronden van de tijd, en dit niet alleen in Vlaanderen, maar in een ruimer Westeuropees cultuurkader. J.S.

J.S.

ALLERLEI
